

DELFTSCH STUDENTENNIENWEEKBLAD.

ORGAAN VAN DE DELFTSCHE
STUDENTEN FEDERATIE EN VAN
DE CENTRALE COMMISSIE VOOR
STUDIEBELANGEN

REDACTEUREN: C. A. BAUDUIN ♦ A. A. STHEEMAN
F. J. M. BOURDREZ ♦ M. H. K. FRANKEN ♦ A. A.
BREVET ♦ MEJ. C. A. A. F. GOEMANS

Dit blad verschijnt des Vrijdags, behalve in de vacantiën. ♦ Begin van den jaargang 1 October. ♦ Abonnement f 5.25 per jaar. Advertentiën 30 cents per regel. ♦ Inzendingen te bezorgen vóór Maandagmiddag 4 uur aan het Redactieadres Koornmarkt 62. UITGAVE EN ADMINISTRATIE: UNIVERSITEITS-BOEKENCENTRALE, HERTOG GOVERTKADE 8, DELFT GEDRUKT BIJ DE TECHNISCHE BOEKHANDEL & DRUKKERIJ J. WALTMAN JR

DERDE JAARGANG — No. 2.

VRIJDAG 12 OCTOBER 1923.

INHOUD: Redactioneel. — D. S. C.: Almanak 1924; Bestuurs-samenstelling Laga. — Tooneel: Tooneelcritiek?; Iets over bedekte ontucht in de hedendaagsche Tooneelliteratuur; Der Graf von Charolais. — Boekbespreking: Het Oude Java en zijn Kunst. — Feuilleton: Daniël, het Weeskind, VIII.

REDACTIONEEL.

Te beginnen met dit nummer zullen wekelijks artikelen over „Tooneel” van de hand van den heer H. d'Argencour verschijnen. Deze artikelen zullen onder de rubriek „Tooneel” te vinden zijn.

Te beginnen met het nummer van de volgende week zullen geregeld artikelen verschijnen over het Corps en Corpstoestanden.

DELFTSCH STUDENTEN CORPS.

ALMANAK 1924.

Wij vragen ons af wat er van deze almanak terecht moet komen. Het aantal inzendingen wat de Redactie tot nu toe mocht ontvangen bedraagt slechts 1. Zegge: EEN. Bestaat het Corps dan tegenwoordig werkelijk uit een verzameling nietswaardige zakken, niet in staat ergens anders voor in vuur te raken dan een nieuwe kuif in het Scala Cabaret of iets dergelijks. De Redactie hoopt dat het anders is, en verwacht gaarne inzendingen, 't zij Mengelwerk, Teekeningen of Varia.

Wij willen echter gaarne aannemen dat er velen zijn die wel zouden willen inzenden als ze maar durfden. Het is geenszins de bedoeling van de Redactie te eischen dat alle inzendingen op het peil staan van de laatste jaren. Al het Mengelwerk hoeft heusch niet over gekkenhuizen en moorden te gaan. Er schuilen onder de leden van het D.S.C. ongetwijfeld menschen, die op ander litterair gebied zeker iets gelijkwaardigs kunnen praestee-ren. Laten ook de teekenaars zich niet laten weerhouden om in te zenden. Door te teekenen krijg je oefening en bovendien kritiek te hooren. Beide zeer kostbare zaken. De Redactie hoopt, dat het haar gelukt is de bedeesden een hart onder den riem te steken, en wacht in spanning op de inzendingen, die den almanak maken tot iets wat specifiek „Corps” is.

DE ALMANAKREDACTIE.

DELFTSCHE STUDENTEN-ROEIVEREENIGING „LAGA”.

Het Bestuur der D. S. R. V. „Laga” heeft zich als volgt samengesteld:

W. A. Terwogt Jr., President.
C. van Driel v. Wageningen, Secretaris.
Hypolitusbuurt 27.
Th. Ph. Tromp, Thesaurier.
W. H. E. K. Rösingh, Commissaris, Vice-President.
A. C. Beynen, Commissaris, Vice-Secretaris.

TOONEEL.

TOONEELKRITIEK?

OVERZICHT OVER SEIZOENBEGIN.

Alvorens te beginnen met het wekelijks bespreken van de stukken, die in de afgelopen week in Den Haag zijn gegeven, wil ik in het kort even mijn inzichten omtrent de waarde van Tooneelkritiek uiteenzetten en verklaren hoe ik in dezen zal trachten te werk te gaan.

Een kranten-tooneelcriticus die zich rechter waant over de Tooneelkunst en de kunstenaars, is een malloot.

Meestal is de man niet bevoegd, en indien hij dit wel is, dan kan hij zich scharen onder de regisseurs en tooneelspelers, om bij de repetities of uitvoeringen zijn opmerkingen ten beste te geven in 't bijzijn van de acteurs. Maar niet voor 't publiek. Dat heeft er niets aan en begrijpt het bovendien verkeerd.

Het eenige nut van de kritiek in de kranten, is het leiding geven aan het theaterbezoekende publiek, met het doel om hun smaak te veredelen.

Dus uitsluitend voor het publiek.

De criticus die schrijft voor de spelers, en hen af en toe de les leest, gaat zijn boekje te buiten. Hij staat veel te ver van 't ingewikkelde leven achter de schermen af, dan dat hij in staat zou zijn om nuttige aanwijzingen te geven.

Hij mag oordeelen over de resultaten: of het hem aangegrepen heeft of niet, en desnoods analyseeren waaraan dat lag.

De meeste critici echter willen te slim zijn, willen ieder effect doorzien en iedere fout begrijpen.

Het natuurlijke gevolg is dat ze niet op het stuk letten en geen indruk krijgen van het geheel.

De ideaal-kritiek zou dus volgens mij alleen geleverd kunnen worden indien de criticus tweemaal naar het stuk gaat. De eerste keer als gewoon toeschouwer om het stuk over zich te laten komen en de indruk te krijgen van het geheel, zooals ieder normaal mensch die krijgt. De tweede keer om te analyseeren en op de details te letten.

En als 't dan geen nare pedante vlerk is en hij zijn teveel aan rake en psychologische opmerkingen over het spel kan voor zich houden, dan zal het publiek juist ingelicht worden. Hetgeen beoogt werd.

Dit zal echter wel nooit gebeuren, want de meeste critici vinden het veel te fijn om hun spitsvondigheden te loozen en dan te eindigen met de slappe aanbeveling „dat 't toch wel de moeite waard was.”

Dit is meestal het lot van goede stukken.

Prulstukken worden, met vermelding van het genre, veel warmer aangeprezen.

En 't publiek loopt er heen.

Een typisch voorbeeld was de kritiek over het spel Teirlinck.

Hoewel goedgunstig was 't louter analyse. Maar wie heeft kunnen weergeven de diepe indruk die het op ons en het geheele publiek gemaakt heeft?

Dat hebben de critici niet gekund. Ze hebben uitgekeken met argusogen en alles uitgepluisd. Ze hebben de hoogere waarde gezocht. En de gewone waarde hebben ze niet gezien. Het is langs hen heen gegaan.

Helaas zal ik niet in staat zijn om twee keer naar de stukken te gaan. En ik zal dus alleen pogen weer te geven de indruk die het stuk op mij maakte bij eerste aanschouwing. Van de stukken die ik niet gezien heb, zal ik telkens in 't kort de mee-

ning van verschillende groote bladen trachten samen te vatten, met waarschuwingen omtrent de betrekkelijke waarde.

Dit laatste in verband met het feit dat de smaak van de Corpsleden vaak indruischt tegen die van de bladen.

Zijn niet vrijwel alle bladen aanbidders van Rooyaards? En zijn wij hier in Delft niet voor 't meerendeel Verkadiaan?

Over het geheel zijn we niet geneigd om dit jaar veel bijzonders te verwachten.

Alle troepen zijn min of meer getroffen door de malaise.

Zelfs Rooyaards die met zijn subsidie jaarlijks eenige groot gemonteerde stuken aandurfde, is thans begonnen met een Engelsch stuk van weinig beteekenis (The Sign on the door) en een oud stuk van Shaw (De Vlinder).

Intusschen zullen we in Den Haag voornamelijk te doen hebben met Verkade (Haghespelers), Hofstad Tooneel-Rotterdamers (v. d. Lugt-Tartaud) en Cor Ruys.

Verkade heeft een reprise gegeven van het aangrijpende „Karamazof” en om geld binnen te krijgen een onberispelijke uitvoering van Molnar's „Gardeluitenant”, dat door zijn geestigheid wel veel publiek zal trekken.

Bij Van der Lugt gaat een blijspelletje van de schrijver van „Overschotje”, terwijl Cor Ruys na een vroolijke inzel plotseeling aankomt met een, volgens de kranten, vrijwel ongenietbare draak „Natacha”, met Greta Lobo (die van Comoedia geleend werd) in de hoofdrol.

Jan Musch gaf de Spaansche Brabander en was zélf natuurlijk uitstekend.

De Rotterdamers gaven de Getemde Feeks, een ietwat rauw Shakespeare-blijspel, waarin Alida Tartaud ondanks haar figuur de Feeks speelt.

Hiermede meen ik zoo ongeveer opgesomd te hebben wat er tot nu toe gegeven werd.

Laten we hopen dat 't hierbij niet blijft.

Echter ik herhaal: onze Hollandsche troepen zijn te beklagen; geen geld en een slecht gestemd publiek.

En dan de buitenlandsche concurrentie. Moissi is nog niet weg, of Basserman kondigt zijn komst aan.

En toch heeft de „lebende Leichmann” van de zoo geroemde Moissi mij niet die emotie gegeven, die „De Karamazof” van de Haghespelers mij gaf. Ondanks hun fouten.

H. D'ARGENCOUR.

iets over BEDEKTE ONTUCHT IN DE HEDEN- DAAGSCHE TOONEELLITERATUUR.

„Natacha”. Dramatisch spel in 4 bedrijven van Charles Méré.

Wanneer een auteur een zeker aantal van zijn werken heeft opgevoerd gekregen, wanneer een tooneelspeler een bepaalde hoeveelheid goede kritieken heeft gehad, dan is hij binnen. Dan kan hij schrijven of spelen wat hij wil, een slechte kritiek in

DANIEL, HET WEESKIND

door

R. HANF.

VIII.

Daniël moest een lange en steile trap af om weer op straat te komen. Op het bordes beneden brandde een gasvlam; de lichtkrans er omheen maakte het onmogelijk nog dieper te zien. Maar toen hij tot zoover was afgedaald trof hem de blik van een vaalblauw licht uit den zwarten afgrond aan zijn voeten. Met kloppend hart stond hij stil. Wat kon dat zijn?

Het trappenhuis was vol geluiden. Een zwakke luchtstroom deed de gasvlam waggelen, zoodat overal de schaduwen in beweging waren. Achter een deur begon een stem te spreken op docerenden toon.

„Ik heb het ver gebracht in de wereld. Gedreven door mijn ijzeren wil klom ik hooger en hooger, en nu ben ik een groot man. Kijk me niet zoo aan. Ja, ik ben nu een groot man.” Er klonk, half-onderdrukt het lachen van een vrouw.

Tevergeefs trachtte Daniël zich te herinneren, waar hij die stem eerder gehoord kon hebben.

Hij hervatte, nu woedend: „Je zult me bewonderen, want daarvoor betaal ik. En als ik het beveel, zal je neerknielen op den stoffigen vloer om op te zien tot iemand die zoo hoog staat als ik.” Het lachen eindigde nu plotseling.

Daniël wilde zijn weg vervolgen, om buiten dit huis te geraken, maar uit de diepte bande hem nog steeds de blik van het blauwe licht.

den waren zin van het woord krijgt hij nooit. Op zijn hoogst wordt het product als een „tegenvaller” betiteld, maar dan wordt de pil toch wel weer zoo verguld, dat de man tevreden kan zijn.

Eigenlijk is dit heelemaal niet verwonderlijk. Waar de tegenwoordige samenleving opgebouwd is uit transacties, waar er verder in den handel nooit iets onverbiddelijk wordt afgekeurd, daar spreekt het vanzelf, dat dit systeem van beoordeeling ook doorgedrongen is tot die kant van de maatschappij, waar elke geldkwestie moest buiten gesloten zijn. Men schrijft en speelt om het publiek, men doet daartoe concessies aan eigen geweten, waarna het niet meer mogelijk is een juiste critiek aan te leggen over stuk en spel.

Het gaat dan ook niet om de scheppers van het kunstproduct, het gaat om de bezoekers. Wanneer er nog menschen zijn, die in volle gewetenrust een dergelijk stuk als het bovenstaande aanvaarden, dan zijn die voor driekwart de schuld aan het feit, dat dit geschreven en gespeeld werd. Ik ben ervan overtuigd, dat de tooneelbezoekers zich mijlenver stellen boven de bioscooptrappers, en het is alleen hun satisfait-bourgeoisdom, die hen in dezen waan laten. Dezelfde menschen zouden er niet aan denken een stuk van Schnitzler te gaan zien, wanneer ze niet in gehuichelde verontwaardiging eenige woordjes hadden laten vallen over de immoraliteit en de onzedelijkheid van de Duitsche tooneelliteratuur. Dit is echter geen bezwaar om er stilletjes over te gnuiven. En nu is dit het punt, waar ik op neer wil komen, n.l., dat ik niet inzie, waarom de zwoele, erotische en decadente Duitsche stukken verwerpelijker zijn dan de onzedelijke, bekrompen en burgerlijke Fransche comedies, waarvan Natacha een zuiver specimen is.

Dit is het gegeven. Henri de Cassel heeft een verhouding met een schoone onbekende, die hem 's middags zal komen opzoeken. Zijn vriend Charançon is onbeschaamd nieuwsgierig en verzocht de Cassel hem per telefoon nader omtrent deze dame te willen inlichten. Dan komt zij... en beeft, een liefhebberij, die ze den geheelen avond enthousiast volhoudt. Nu beeft ze, omdat ze den beminde voor eeuwig wil verlaten en omdat ze bang is voor iets, wat ze voorloopig wenscht te verzwijgen.

Een kleine schermutseling brengt haar coiffure in de war en ze gaat naar zijn slaapkamer om dit weer in orde te brengen, wat vergezeld gaat van een plat mopje — een toespeling op hun vroegere verhouding.

De Cassel benut haar afwezigheid om vrij onbescheiden haar taschje te doorsnuffelen, komt tot de ontdekking, dat ze Natacha Mikailovna heet en vindt verder een portret, dat sprekend zijn gelijkenis vertoont, maar kennelijk een Russisch uniform verraad. Dit maakt hem waanzinnig jaloers en als de schoone Natacha wederom met opgedoste haren in zijn zitkamer verschijnt, maakt hij een scène. Natacha doet mee, bekent hem, dat dit een portret was van een vroegere geliefde, Dimitri geheeten, maar smeekt hem tevens haar in de oogen te zien, waarin het hem mogelijk is te lezen, hoezeer zij hem bemint. Na hem een overbodig „vaarwel” te hebben toegeroepen — ze kunnen immers toch niet buiten elkaar, — verdwijnt zij. Henri de

En de stem hervatte, nu weer op waardigen toon: „Ik wil mijn naam hier niet noemen. Maar eenmaal zal je dien vernemen uit den mond van al je medeschepselen; en je zult niet weten, dat het de naam is van hem, die hedenavond je gast was, — van hem, die, zoo hoog gestegen op de maatschappelijke ladder, zich tot jou nederboog, — van hem, in wiens machtige brein de aesthetika der toekomst werd geboren.”

De laatste woorden deden Daniël begrijpen, wie het was die zoo sprak. En zijn geest ontrok zich aan een toestand, waarin zich droom en werkelijkheid hadden vermengd. Het viel hem niet moeilijk meer, de blauwe lichtplek te identificeren met het ronde venster in de huisdeur, waarachter de zwakke schijn was van den naderenden dag; en hij daalde nu verder de trap af.

Als de stad ontwaakt moet zij zich eerste bezinnen, of de nieuwe dag geen voortzetting is van haar nachtdroomen. De huizen staan stil en met al-te-duidelijke omtrekken in het koude morgenlicht; maar van de daken schreeuwen reeds de muschen, — zij droomen niet.

Op een der banken van het plein sliep een jonge zwerver; naast hem zat een heer roerloos voor zich uit te staren. Toen hij Daniël hoorde nader komen keek hij op. Het was baron Lehman.

„Wel, jonge man”, riep hij hem tegemoet, „hebt ge het geluk gevonden?”

„Ik zoek niet het geluk”, zei Daniël, „ik zoek mijn evenwicht met de wereld. Maar waarom bent U nog niet naar huis gegaan, Baron?”

„Ik lijd aan slapeloosheid, jonge man. En om niet eenzaam wakker te liggen in het kille bed van den ouderdom, zoek ik zoo lang mogelijk gezelschap. Deze slapende zwerver is mijn laatste gezelschap voor vannacht. Als hij straks is heen gegaan zullen de menschen komen met hun plichten, die elken dag dezelfde zijn. Dan ga ik naar huis en zal trachten te slapen. Maar de avond zal mij weer geluk brengen.”

„Mag ik zoo vrijmoedig zijn, Baron, U te vragen wat dit geluk zou kunnen wezen?”

Cassel belt nog even voor het zakken van het scherm Charançon op, om hem te vertellen, dat ze een getrouwde vrouw is, ligt hem in over haar naam, zonder over deze grofheid de minste schroomvalligheid te betoonen.

De volgende acte speelt in een danstent, met gelegenheid tot soupeeren. Daar zijn vereenigd: Charançon, de Cassel en twee mevrouwen, die er met de haren bij gesleept zijn. Na een oogenblik komen nog Natacha en haar man, de generaal Mihailov, die zeer tactvol door Charançon werden geïnviteerd, ten pleziere van De Cassel.

Generaal Mikailov is de mooie bruijt, het karakterlooze karakter, de sterke man, voorzien van dito knevels en een knecht, Petrov, in Russisch kostuum gestoken.

De generaal verwacht De Cassel met de vroegere minnaar van Natacha, Dimitri, wat Natacha gelegenheid geeft om te beven en te zwijgen. Eerst wordt er aan tafel zeer onbelangrijk gecausseerd, om het zwijgen van Natacha te doen uitkomen, waarop, als dit gelukt is, de generaal begint te spelen: „Natacha, waarom drink je niet”. Had ze nu maar gezegd, dat ze geen dorst had, maar nee... ze houdt haar mond stijf dicht. De generaal begint te donderen: „Natacha, voor den duivel, waarom zeg je niets!” De overbodige dames verdwijnen onder geleide van Charançon. De Cassel begint van edele verontwaardiging te barsten, de generaal drinkt nu maar voor Natacha mee, verwacht vele malen De Cassel met Dimitri, laat de knecht op zijn Russisch een glas jenever leeg drinken en begint zich dan op te winden tegen den vermeenden Dimitri. Het komt weer tot een scène, Mihailov slaat met een servet naar zijn gemalin, krijgt het vervolgens — oh naïve theatertruc — op zijn ademhalingsorganen, en snakt naar frissche lucht. Natacha benut de gelegenheid om De Cassel te vertellen, dat Dimitri door den generaal eigenhandig werd neergeschoten, gelijk de gebruikelijke hond. Dit doet het scherm zakken.

De derde acte is er een voor de liefhebbers van gepassioneerde spel en beperkt zich tot de kamer van Charançon. Daar rent eerst De Cassel binnen, gewoon op van de zenuwen, vertelt, dat hij den vorigenavond Natacha en den generaal per taxi volgde, hoe hij zag, dat hij haar ruw bij de polsen pakte en zoo ongeveer in huis sleurde. Helaas, geen kreet ontsnapte het venster, waar achter Natacha door haar bruten gemaal werd gemaltraitieerd. Charançon belt Natacha op, maar het blijkt, dat zij en de generaal vertrokken zijn, zonder adres. Wanhoop van De Cassel. Daar het stuk niet uit kan zijn, komt Natacha plotseling bij Charançon en vindt daar, omdat Ch. tact vermeent te bezitten, De Cassel alleen. Scène op scène. Natacha vertelt, hoe de generaal haar gekocht heeft, hoe zij een reine liefde voor Dimitri had opgevat, waarop De Cassel buitengewoon onsmakelijk begint door te zagen over het feit, dat Natacha in hem Dimitri bemint. Hieraan komt een eind, doordat de generaal verschijnt en Natacha opeischt. Niettegenstaande de flinke gebaren van De Cassel volgt zij haar wettigen man en verdwijnt om in de vierde acte wederom in Nice te verschijnen, alwaar de generaal zich slapend houdt. De Cassel is er ook weer. Hij gooit een uit-

„Jonge man! Het leven is begeerenswaardig, zolang men bij een glas champagne kan genieten van de aanwezigheid van schoone vrouwen. Maar gaat ge reeds heen?”

In de verte rolde een wagen over de keien, de musschen schreeuwden nu veel harder, en de zwerver bewoog zich in zijn slaap.

„Ook ik wil thuis zijn, als de menschen komen”, zei Daniël. „Het was mij een bijzonder genoegen, U ontmoet te hebben.”

„Vaarwel, jonge man.”

Terwijl Daniël zich verwijderde, drong zich hardnekkig de zoete geur van oud papier aan zijn gedachten op.

„Wat heeft deze geluks-jager uit te staan met de geur van oud papier?” dacht Daniël, en hij begon in zijn herinneringen te zoeken. „Die geur — het huis der twee dames — oud papier — Eigen Haard (Weekblad ter bevordering van het gezinsleven). — Ha! Ik heb het”, riep hij uit. Voor zijn geest was een gravure verschenen, die hij eens bij zijn tantes op zolder vond in een oude jaargang van „Eigen Haard”.

Zij stelde voor een heer in avondtoilet, die met uitgestrekte armen het geluk najaagde. Dit had de gedaante van een schoone vrouw; zij droeg voorzichtig een champagneglas voor zich uit, terwijl ze met één teen op een bol balanceerde. Achter de rug van den heer sloop een geraamte nader en scheen hem het volgend oogenblik te zullen grijpen. Maar hij merkte daar niets van, zoozeer was al zijn aandacht gevestigd op de figuur vóór hem. — Waarom echter had de onbekende vervaardiger der gravure deze kleine stoet weergegeven, over een dunne balk trekkende door een troosteloos-leege ruimte, zoodat zoowel de heer als het geluk en de dood bij de geringste botsing zeker hun evenwicht zouden verliezen en in het Niets verzinken?

IV.

De postbode snelt van huis tot huis om den gezinnen bericht te brengen van diners en huwelijken, verhuizingen, ziekten en

heemsche bloem door de geopende balconeuren op den grond, zoodat Natacha weet, dat hij er is.

Dan komt eindelijk de revolver, die den heelen avond al gedreigd heeft. De generaal draagt Petrov op, om te schieten op een schaduw, hetwelk deze achterwege laat. Inplaats van hierover uit te varen, gaat de generaal naar bed, de revolver achterlatend. Er rijpt een plan in de bevende Natacha; ze haalt de patronen uit de revolver om vervolgens met de opnieuw verschenen De Cassel een lang verhaal te houden over een eed in de kerk, ten opzichte van haar verkochte liefde; verkocht, om een arme vader te redden van een faillissement.

De generaal heeft slechts den schijn aangenomen om te gaan slapen. Hij bedenkt zich, komt terug en vindt het stelletje. Gelukkig heeft De Cassel zijn revolver meegebracht en eischt een duel, om geen moord te begaan. De generaal schrijft dus, dat hij zich vrijwillig van het leven beroofde, en De Cassel zal juist hetzelfde gaan doen, als de schurkige Rus zijn revolver grijpt en op De Cassel mikt. Natacha beeft en gilt, De Cassel mikt ook, schiet de generaal dood en verlost daardoor het publiek van een hinderlijke obsessie. Wanneer nu bovendien Natacha de schuld op zich neemt van den moord, wat gaarne door De Cassel wordt aanvaard, vallen ze in elkaars armen en het stuk is uit.

Dit résumé spreekt voor zich zelf. Een dramatisch spel is het moeilijk te noemen; de schurk wordt gestraft en ze krijgen elkaar. Dit is echter geen groot bezwaar tegen het stuk.

Het geheel was onzedelijk. Niet om de paar zouteloze mopjes, maar om de onbeschaamde tact en schaamteloze gewetensbezwaartjes, om de „impudeur”, die ligt in elke handeling, de verkapte zinnelijkheid, weggemoffeld onder burgerlijke sentimentjes, die een weëre nasmaak geven, dan het meest pomografisch product. De namaak-Rus met zijn botte gewetenloosheid, de tweeslachtige nare figuur van Natacha n.l., de verkochte maagd en de echtgenoot met minnaar, de mooie Franschman, die zijn bekrompenheid met passie en sentimentaliteiten weg tracht te doezelen en wiens karakter heelemaal immoreel wordt, als hij Natacha ook nog de schuld op zich laat nemen, dit alles is reeds meer dan voldoende om de titel boven dit artikeltje te wettigen.

Nog eens gezegd: Niet den schrijver of de spelers treft in de eerste plaats critiek, maar wel de bezoekers, die door hun tegenwoordigheid recht van bestaan geven aan dergelijke stukken.

M. F.

(Zie verder Tweede Blad).

geboorten. Maar hij mijdt angstvallig de woning van hem, die tot geen gezin gerekend kan worden.

Geheel hiermede in strijd ontving Daniël den volgenden brief:

Beste Daniël!

Kom je weer eens bij ons eten? We hebben je zoo lang niet gezien, en ook je servet ligt sinds maanden in de la op je te wachten. De kindertjes hebben het nog dikwijls erover, hoe je hun strenge vader tot lachen wist te brengen, juist toen hij ze wou gaan vermanen. Overigens maken ze het best. Mogen we Zondag-avond op je rekenen? We krijgen dan gebraden snip. Juffrouw Kelk komt ook; zij zingt toch zoo overheerlijk. Kom! Daniël, laat je nu eens door die snip verleiden. Ook zal het je geen kwaad doen, weer eens een avondje te midden van het gezinsleven door te brengen.

Ik weet zeker, dat je ach! zoo vroeg gestorven ouders en je twee tantes zaliger dat graag van je zouden zien, als zij nog in leven waren. (Maar zij zijn allen dood, de stakkers!) Nu, Daniël, de snip is al besteld en ik zal je servet in elk geval klaar leggen. Tot ziens zal ik dus maar zeggen!

Je moederlijke vriendin,
Rosa Kiela.

Bij het lezen van dit zeldzame epistel moest Daniël glimlachen om zijn ontroerende onbeholpenheid; en hij besloot aan het verzoek der schrijfster te voldoen.

Als men een hottentot in de gelegenheid stelt het gezinsleven te bestudeeren van de inwoners dezer noordelijke landen, verwondert hij zich terecht over de zeldzame gebruiken, die zich daar in den loop der eeuwen gevormd hebben, ten gevolge van de opsluiting in slecht geventileerde kamers van heterogene personen-groepen, gesorteerd door de toevallige omstandigheid, dat ze eens afstammelingen verwekt hebben of zelf deze afstammelingen zijn. Ja! De gevolgen van een koud en vochtig

(Zie vervolg Feuilleton Tweede Blad.)

ADVERTENTIËN.

Gelegenheid te Dineeren à f 1,- per diner,
10 diners f 9,-. Adres: SPOORSINGEL 44. (3)

BUREAU.

Te koop: een Schrijfbureau. Prijs f 30,-.
Brieven onder No. 81 Bureau van dit Blad. (5)

DELFA BIOSCOOP

TELEFOON 155.

Vanaf a.s. Vrijdag 12 October tot 18 Oct.
iederem avond als extra nummer

Het Spel Teirlinck

op de Groote Markt. 18

TECHNISCHE BOEKHANDEL EN DRUKKERIJ
J. WALTMAN JR. ♦ BINNENWATERSL. 33-35
AFDEELING TEEKENGEREEDSCHAPPEN.

Voorhanden: groote voorraad

VULPENHOUDERS,

als: SWAN, WATERMAN, KAWECO en
meerdere soorten.

DICTAATCAHIERS.

RECLAME DICTAATCAHIERS, 80 bladen dik,
in gekleurd linnen omslag 40 cents.

Extra zwaar wit Teekenpapier

(Fabrik. SCHLEICHER & SCHÜLL)

per vel 100 × 150 cM. f 1,10
per vel 100 × 75 cM. „ 0,65

PRIMA RADEERVAST.

PASSERDOOZEN

in verschillende fabrikaten.

Krimpvrige Teekenborden, Teekentafels
en Haken.

Alle Teekengereedschappen worden ten volle
gegarandeerd.

DANS

INSTITUUT

LILI GREEN

MARGARET WALKER. (20)

MODERNE SOCIETY DANSEN.

Aanvang Clublessen, Dance-teas en Society-avonden
15 OCTOBER.

Privaatles van af heden dagelijks.

INL. EN PROSPECTUS OP AANVR.
Parkstraat 73a, Den Haag, Tel. H 5209

BAMI.

BAMI. NASSI GORENG. BAMI.
DINERS van af f 1,-. (10)
Chr. F. Rüter, Oude Delft 120.

BAMI.

In de Technische Boekhandel en Drukkerij
J. WALTMAN JR.
BINNENWATERSLOOT 33-35

zijn thans voorhanden zeer praktische
metalen buigzame

CURVENLINIALEN

in 4 afmetingen. - Prijs per stuk 30, 55, 65
en 70 cents.

BERICHT**FAEYKEMANS & OOMENS****Kleedermakerij,**

Koninginnelaan 45-47, 's Bosch

TELEFOON 1044. (30)

Bericht de ontvangst der Engel-
sche Najaar- en Winterstoffen.

**Bewerking en kwaliteit
uitsluitend eerste klas.**

Door onze vele relaties zijn wij
in staat voor eene vlugge en
correcte bedieningzorg te dragen

OVERAL TE ONTBIEDEN.**F. OOSTERHOFF**

≡ ANTIQUITEITEN ≡

VOORSTRAAT 43 - DELFT

15

TWEEDE BLAD

BEHOORENDE BIJ HET DELFTSCH STUDENTEN
WEEKBLAD, VAN VRIJDAG 12 OCTOBER 1923.

DER GRAF VON CHAROLAIS

van Richard Beer-Hofmann.

Moissi.

Dit stuk is een draak; niet de eerste de beste draak, maar een echte, goeie, dikke draak (D. R. P.).

Dat de vertooring van dit doorwrochte, slechte stuk, niet belachelijk was, is te danken aan het buitengewone spel van Moissi en de zijnen.

Af, heelemaal af, was dat; niet een enkele rol was slecht bezet. Van de bijfiguren blonk vooral Dr. Max Pohl uit, als „der rote Itrig”, een Shakespeare-achtige jood, die natuurlijk de haat van al zijn vaderen en voorvaderen met zich mee droeg.

Dat deze jood den ongelukkigen jongen graaf beter begreep dan diens beste vriend, de onstuimige Hauptman Remont, was de clou van de eerste acte. Deze is de beste van het heele drama, dat eigenlijk een onzinnig melo-drama is, met valsche romantische effecten; doch ook, met heel veel goede scènes.

Het hoofdmotief vernemen we in het laatste bedrijf, als Desirée, de jeugdige gemalin van den graaf op het sterfbed ligt, nadat zij zich met een ponjaard door haar blouse heeft gestoken.

Zij wijt blijkbaar haar ondergang aan haar vrouw-zijn, heeft hiervan geen spijt en zegt tegen haar ouden, liefhebbende vader: Ich glaube doch, dass Gott schuff Mann und Weib.

Haar vader heeft haar n.l. altijd ingeprent, dat voor alles komt: Gott schuff den Menschen. Alleen dat zag hij in haar en nooit heeft hij aan „das Weib” in haar kunnen gelooven.

Totdat hij door den graaf van Charolais gehaald wordt om recht te spreken over haar, nadat zij overspel gepleegd heeft.

Er ontstaat dan in den ouden man iets, dat door den heer Beer-Hofmann bedoeld is als een dramatisch conflict van ontzaggelijke afmetingen, en zeer terecht, is het gebrul van den heer von Winsterstein nu en dan ook oorverdoovend.

Hoewel zeer ouderwetsch van opvatting, is deze wijze van spelen noodzakelijk, ja, vastgelegd, door den aard van het stuk, en de dialoog en m.i. kan deze scène niet anders gespeeld worden; evenzoo ook moeten de meeste andere scènes in dit stuk met een groote overmaat van bombastische, theatrale uitbarstingen verlopen.

Dit ging al deze Duitschers zeer goed af en ook zonder Moissi, zou het geheel, ofschoon meer als curiositeit, wel te genieten zijn geweest. Al de figuren in dit drama, behalve de hoofdpersoon, zijn eigenlijk types, met eenvoudige, scherp omlijnde karakters en doen een beetje gewild klassiek aan.

Zoo b.v. Rochfort, de president van het gerechtshof: uiterste rechtschapenheid en een bijna blinde liefde voor zijn dochter

klimaat zijn onafzienbaar. Maar ook de raseigenschappen der inwoners, die hen in staat stellen urenlang binnenshuis te blijven (zooals een kikvorsch urenlang onder water kan blijven), hebben het hunne ertoe bijgedragen den tegenwoordigen toestand te scheppen als eindresultaat van een lange ontwikkelingsgang, door die inwoners merkwaardigerwijze vooruitgang genoemd.

Deze echter zijn allermintst bevoegd hun eigen toestand te beoordeelen, daar zij zich heel de wereld denken als een verzamelpaats van soortgelijke personen-groepen in kamers; en „wie het licht niet kent, kan het wezen van het duister niet doorgronden.” Maar een buitenstaander (genoemde Hottentot b.v. wordt getroffen door de bijna totale afwezigheid van gemeenschaps-leven. Hij vindt slechts een laatste overblijfsel daarvan in het spelen der kinderen op straat; en zelfs hier valt een steeds toenemende verstarring op te merken, zoodat het te voorzien is dat ook het kinderspel, evenals nu reeds godsdienst, stedenbouw en conversatie (die toch in oorsprong gemeenschappelijk leven waren), geleidelijk zal verworden tot een levenloos formalisme.

De kindertjes Kiela, twee bleeke meisjes van 6 en 7 jaar waren keurig opgevoed: ze konden al bijna zoo goed huichelen als volwassen menschen. Maar ze beseften instinctief, dat tegenover Daniël daar geen reden toe was, en hij werd dan ook met gejuich ontvangen.

„Stil toch! Stil! Wil je dan, dat jullie strenge vader je naar bed stuurt?” waarschuwde Rosa. Uit de aangrenzende kamer klonk diep gebrom en ze zwegen angstig.

Toen trad juffrouw Kelk binnen. Zij sloot zorgvuldig de deur achter zich (ze was bang voor tocht), trok haar bovenlip omhoog over de lange tanden (dat stelde een glimlach voor) en snelde in de armen van haar boezemvriendin. „Ach Rosa! Hoe lang heb ik je niet gezien”, hijgde zij onder hartstochtelijke liefkoozingen. De zusjes stonden hand in hand toe te zien, tot dat het hun beurt was de gast te verwelkomen.

Desirée (Gabriele Rotter); dit is niet te verwonderen, want deze is: de zuivere, reine maagd; dit blijft zij ook, terwijl zij gehuwd met Charolais, verleid wordt door Philipp, de neef van den rechter. Deze Philipp is het type van een volmaakt charmeur.

De eenigste, die hem niet zetten kan, is de secretaris van Rochfort: absolute degelijkheid, betrouwbaarheid en schrandereheid.

Barbaia, de oude min: dito trouw en aanhankelijkheid, enz.

De hoofdpersoon wijkt hiervan af, is een eigenaardige, inconsequente en bijna niet te spelen figuur. We zien een werkelijk, verfijnd gevoelsmensch, aan den eenen kant heel kalm en beheerscht, met plotseling hartstochtelijk sentimenteële ontboezemingen, aan 't eind, in de vijfde acte, onnoodig hard en bitter. Ik heb niet heelemaal in deze figuur kunnen gelooven, en toch, is wat Moissi er van maakt, schitterend; ja, ik geloof zelfs, dat niemand anders deze rol zou kunnen spelen, zonder doodgewoon belachelijk te worden. Al was 't alleen de scène in de rechtszaal, waar de jonge graaf van Charolais, overvloeiende van dankbaarheid voor den rechter, die hem redt, een visioen krijgt, als hij diens dochter, Desirée, de trap van de publieke tribune ziet afkomen. Deze hopeloos theatrale scène maakt hij, door zijn gloeiend spel, tot een der mooiste.

Liever dan de intrigue te vertellen, die vervelend is en slecht, wil ik nog iets zeggen over het spel van Moissi.

De meeste tooneelsterren vullen het tooneel, vullen het geheele tooneel door hun breed en sterk spel, zooals b.v. Paul Wegener.

Moissi vult het tooneel niet; dikwijls zoeken moet men zijn bescheiden, tengere gestalte, tot... plotseling, hij begint te spreken. De hooge, duidelijke, veelal klagende stem dringt door tot in alle hoeken, de zaal is geheel stil. Zeldzaam aangrijpend is deze stem, vooral als hij zacht spreekt. Zijn spel wordt er geheel door gedragen; ook door zijn gebaren, meer dan door mimiek. Zijn zuidelijke afkomst verleent hem een élégance en mooie losheid van bewegen, die hem, ook als hij zwijgt, maakt, tot de eenige figuur op het tooneel.

Moissi is een onvergetelijke kunstenaar.

J. W. B.

Het oude Java en zijn Kunst, door Prof. Dr. N. J. Krom.
Volksuniversiteitsbibliotheek.

Bij 't ter hand nemen van dit werkje moet men niet meenen, iets van de oud-Javaansche kunst in 't algemeen te hooren. Prof. Krom, als oudheidkundige, behandelt alleen de oude monumen-

De oudste deed het woord. „We zijn toch zóó blij, U weer in ons midden te hebben”, zei ze. Rosa bloosde van moedertrots; juffrouw Kelk beloonde beiden met een spitse kus op het voorhoofd, die ze heimelijk wegveegden. Daarna ging men naar de andere kamer, begroette het gezinshoofd en zette zich aan tafel.

Daniël zat naast de kinderen. „Hoe dankbaar moet ik zijn”, dacht hij, „dat mijn ouders stierven, eer ze in mijn leven een rol konden vervullen, als deze ouders in het leven der zusjes. Wel zal het mij nu zwaar vallen, eens zelf mij te bewegen in de wereld der gezinnen; maar daar verlang ik ook niet naar.”

Hier werd hij in zijn knie geknepen. De zusjes hadden blijkbaar iets zeer komisch ontdekt en wilden nu Daniël in hun genoegen laten deelen. Ze beduidden hem naar juffrouw Kelk te zien, die, geheel verzonken in het genot van de snip, niet bemerkte hoe een stuk vel daarvan de punt van haar kin versierde en met het kauwen op en neer bewoog. Hun kinderlijk gevoel voor rythmischen humor deed ze, in weerwil van hun opvoeding, in lachen uitbarsten; met het noodlottig gevolg, dat zij de aandacht der volwassenen op zich vestigden.

Er werd een streng verhoor ingesteld, ze moesten de oorzaak van hun lachlust bekennen. En terwijl hun moeder beschaamd de oogen neersloeg, verrees de vader met dreigend gelaat. Hij zei: „Als kinderen lachen om de handelingen der volwassenen, is dat een bewijs dat zij zich vermeten personen te beoordeelen, die over een zooveel rijker ervaring kunnen beschikken dan zij zelf. Je zult daarom inzien, dat het daad van strikte rechtvaardigheid is, als ik jullie gelast dit vertrek te verlaten, nadat je eerst aan onze gasten hebt betuigd, hoezeer het je spijt niet langer te mogen toeven in de feestelijke sfeer van hun aanwezigheid onder dit gastvrije dak.” En zoo geschiedde het; waardig als kleine dametjes gingen ze heen.

Alsof er niets gebeurd was, schonk dan ieder weer zijn volle aandacht aan de snip. Alleen Daniël zat stil en met gebogen hoofd; hij hoorde twee dunne stemmetjes zacht schreien in hun verbanning.

(Wordt vervolgd.)

ten van Java in hun historie en in hun kunstverband. Nergens is echter van deze beperking in de stof in een voorwoord gewaagd; aldus is de titel van het boekje misleidend.

Het eerste hoofdstuk behandelt de hypothesen omtrent 't ontstaan der Hindoe-Javaansche beschaving en is dus onmiddellijk van geschiedkundige beteekenis. Het tweede hoofdstuk behandelt de vroegste Hindoe-Javaansche bouwkunst met de voornaamste overblijfselen hiervan: de tempeltjes op 't Diëng-plateau. In 't derde hoofdstuk komen dan weer historische gegevens en bronnen over de glorie-tijden der Hindoe-Javaansche cultuur.

Op bldz. 96 komt pas de slotzin voor over de beschouwingen over den aard en 't ontstaan van de Hindoe-Javaansche beschaving met de conclusie, dat deze beschaving dadelijk is juist wat de naam tracht aan te geven, de combinatie van de twee elementen — het Voor-Indische en 't Indonesische (meer speciaal Javaansche) — tot één geheel vereenigd. Daarop volgt: „De kunst sloot zich daar naar onze opvatting en in tegenstelling tot anderer meening geheel bij aan en is eveneens reeds dadelijk het product van de Hindoe-Javaansche cultuur als zoodanig.”

Hieruit merkt men den wetenschappelijken schrijffrant van den auteur. Van een bewerking der stof voor een volksuniversiteit merkt men niet veel.

Op bldz. 103 wil Prof. Krom den geweldigen rijkdom van den Rambanan tegenover de soberheid van de Diëng-tempeltjes ten deele verklaren uit de omgeving. De kunst van de weelderige vlakke tegenover die, passende voor 't hooge kille bergplateau, maar in 't tweede hoofdstuk twijfelt de professor er zelf aan of 't plateau wel altijd zoo was als 't zich tegenwoordig voordoet, want toen in 1814 Cornelius op last van Raffles de Diëng-tempeltjes moest onderzoeken, moest hij zich een weg banen door dichte bosschen.

Later wordt in 't zelfde hoofdstuk nog met een enkel woord gesproken over Hindoe-Javaansche poëzie en wajang, meer om aan te toonen dat 't Javaansche element de overhand begint te krijgen in de cultuur, als om deze kunsten op zichzelf te behandelen.

Het 4e en het 5e hoofdstuk behandelen eindelijk de verschillende tempels; voornamelijk wordt uitgewijd over de Lara-Djonggrang-groep; waarbij 't echter ontzettend jammer is dat de enkele plaatjes achter in 't boekje niet aan 't doel beantwoorden. Om de schoonheid van de tempels eenigszins te kunnen waardeeren zijn bijzonder goede photo's noodig en 't gebrek hieraan maakt 't boekje tot een soort Baedeker, die zeer handig zou zijn bij 't bezoek aan de tempels zelf.

Over 't algemeen is de taal van den schrijver en de opzet van 't geheel moeilijk te volgen. Een enkele keer merkt men, dat de professor zich herinnert voor een volksuniversiteit te spreken en dan vervalt hij in een herhaling en uitwijding, die weer 't andere uiterste is.

Aan H.H. Bouwkundige Studenten kunnen we echter 't boekje zeer ter lezing aanbevelen, als ze zich maar goede afbeeldingen der besproken tempels weten te verschaffen.

G. L.

DELFTSCH STUDENTEN CORPS.

(Nagekomen).

LUSTRUM-TEGELS.

In den loop der volgende week zal aan ieder der medespelers in het spel Teirlinck, die een lustrum-tegel van de „Porceleyne Fles” besteld hebben, tegen betaling van f 1,60 een kaart worden uitgereikt, die zij bij de Firma Reinders op de Markt voor een tegel kunnen inwisselen.

LUSTRUM-STOELEN.

De bestelde lustrum-stoelen kunnen na betaling van f 5,— per stuk aan den thesaurier van de Feestcommissie, aan de Sociëteit Phoenix worden afgehaald.

Na 1 November zal de verkoop worden gestaakt.

ADVERTENTIËN.

JOH. A. LOMMERS (6) **MOLSLAAN 133. ♦♦ TELEFOON 729.**
Ook voor uw **Bindwerk** het adres.

ALLES (10)

wat valt onder de benaming **DRUKWERK** (Naamkaartjes, Vereenigingswerk, Brochures, Dissertaties, Jaarboeken enz.) wordt snel en onberispelijk geleverd door **N.V. VEREEN. DRUKKERIJEN JUDELS & HOOGLAND**
Choorstraat 47 ♦ DELFT ♦ Telefoon 247

RUISCH' SPORTHANDEL (10)

OUDE DELFT 208 — TELEFOON 737 — DELFT
SPORTARTIKELN - SPORTKLEEDING
RIJWIELEN - WAPENS - AMMUNITIE
Reparatie-Inrichting voor Rijwiel en Sportartikelen
Geheel en gedeeltelijk bespannen van Rackets

Limonade Siropen

à f 1,60 en f 1,40 per flesch. (10)

W. DE HOOGH

OUDE DELFT 152. TELEFOON 15.

BEZOEKT Café-Restaurant

DE KROON (10)

Hertog Govertkade ♦ DELFT ♦ Telefoon No. 1061

Prima consumptie. - Billijk tarief.

Bij deze nemen wij de vrijheid de aandacht van H.H. Corpsleden te vragen voor het ter gelegenheid van het XVe Lustrum verschenen:

Gedenkboek van het Delftsch Studentencorps

(CORPSGESCHIEDENIS VAN 1848 — 1923).

Samengesteld door den Heer M. H. K. FRANKEN, versierd door den Heer L. C. KALFF, en met een 25 platen.

PRIJS IN PRACHTBAND f 6.—

TECHN. BOEKHANDEL EN DRUKKERIJ J. WALTMAN JR. - BINNENWATERSL. 33